

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Suunnitellut rahoitusleikkaukset kohdistuvat lähes yksinomaan ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Tämä linjaus hankaloittaa merkittävästi työikäisen väestön uudelleen kouluttautumista ja alan vaihtoa työuran aikana. Uudelleen kouluttautumisen merkitys yritysten keinona ratkaista osaajapulaa on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Mahdollisuus muutos- ja täydennyskouluttautumiseen on taannut sekä yksilöille että elinkeinoelämälle muutosvalmiutta ja päivitettyä osaamista. Uusi säädösehdotus heikentää tätä mahdollisuutta merkittävästi, eikä tue työllisyysasteen nostamisen tavoitetta.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

-

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoitusta koskevat uudistukset ovat pääosin kannatettavia ja ohjaavat koulutuksen järjestäjiä tuloksellisuuteen. Harkinnanvaraisen osuuden yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen on kannatettavaa, mutta jää monilta osilta luonnoksessa vielä täsmentymättä. Toivottavaa on, että rahoituksen muutokset antavat koulutuksenjärjestäjille selkeän kuvan ja luovat ohjausvaikutuksen suunnata ja kehittää koulutusta erityisesti työvoimapula-aloille.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Tilauuskoulutusten volyyymi on vahvassa kasvussa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa, ja siitä on tullut yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa yksi tapa ratkaista pahenevaa osaajapulaa. Laadukkaasti toteutettuna tilauuskoulutusmalli toimii eettisesti kestäväenä ja tehokkaana väylänä rekrytoida Suomen kannalta kriittisille työvoimavajealoille uutta työvoimaa. Tilauuskoulutusten toteutustapoja on monenlaisia ja tilauuskoulutus toimintamallina tarvitsee normituksen

selkeyttämistä. Luonnoksen säädösehdotus lopettaa kuitenkin käytännössä koko ammatillisen koulutuksen tilauskoulutustoiminnan ja painopiste siirtyy suoriin rekrytointeihin. Globaali osaaminen ei kasva, koulutusvientituloja jää saamatta ja myös tähän kehityssuuntaan liittyy eettisesti arveluttavia näkökulmia.

Hallituksen esitysluonnoksessa on pidetty lähtökohtana, että tilaajana toimivan yrityksen liiketoimintatarkoitus sekä yleinen intressi, kuten työvoiman saaminen työvoimapula-aloille yhtäältä ja opiskelijoiden oikeusturva toisaalta olisivat toisensa poissulkevia tavoitteita.

Tilaajana toimivan yrityksen liiketoimintatarkoitus ja opiskelijoiden oikeusturva eivät kuitenkaan automaattisesti ole vastakkaisia intressejä. Yrityksen liiketoimintatarkoitus tukee merkittävästi työvoiman saatavuuden varmistamista työvoimapula-aloille ja samalla kouluttautuminen tukee opiskelemaan tulevien sosiaalista nousua. Välittäjäyritysten kestävän liiketoiminnan kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että tilauskoulutuksiin osallistuvien opiskelijoiden oikeusturva toteutuu ja opiskelijat ovat tyytyväisiä niin saamaansa koulutukseen kuin koulutukseen hakeutumiseen ja maahanmuuttoon liittyvään välittäjäyhtiön tarjoamaan palveluun. Epäkohtiin tulisikin puuttua ensisijaisesti tilauskoulutus kentässä toimivien yritysten laadunvalvonnalla sekä yhtenäisten kriteerien asettamisella, joilla varmistetaan toimijoiden vastuullisuus ja opiskelijoiden oikeusturvan toteutuminen.

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Haataja Peer
Tampereen kauppakamari